

Číslo: 2040/2021-2022

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch od 08. 02. 2022 do 10. 02. 2022

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola s materskou školou, A. Kubinu 34, Trnava	
Zriaďovateľ	Mesto Trnava

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Zuzana Holkovičová, riaditeľka školy

Mgr. Mária Pavlíková, zástupkyňa riaditeľky

Mgr. Mária Szewczykova, zástupkyňa riaditeľky

Bc. Beáta Mušková, zástupkyňa riaditeľky

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 2040/2021-2022 zo dňa 01. 02. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Iveta Krajčovičová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

Mgr. Martina Dekanová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

Mgr. Ivana Kubáňová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Práca pedagogického asistenta (PA) so žiakmi so zdravotným znevýhodnením (ZZ)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola plnoorganizovaná základná škola s materskou školou (ZŠ s MŠ) s vyučovacím jazykom slovenským, ktorá poskytovala vzdelávanie žiakom v 24 triedach. Na 1. stupni bolo zriadených 8 bežných tried, 1 trieda prípravného ročníka a 4 špeciálne triedy pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS). Žiaci 2. stupňa mali možnosť navštevovať 10 bežných tried a 1 špeciálnu triedu. Výchovno-vzdelávací proces zabezpečovalo 34 učiteľov (z nich 7 v špeciálnych triedach), 8 vychovávateľov a 13 pedagogických asistentov (PA). Školský inkluzívny tím pozostával z 2 školských špeciálnych pedagogičiek a 1 školského psychológa. Všetci PA sa podieľali na vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ). Deväť PA zamestnaných na plný úväzok (100 %) bolo financovaných z normatívnych finančných prostriedkov. Európske štrukturálne a investičné fondy boli využité pri financovaní 4 PA na plný úväzok (100 %) v rámci projektu - Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov II. Do projektu bol

na čiastočný úväzok (50 %) zapojený školský psychológ a na plný úväzok 1 školská špeciálna pedagogička. Na základe odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie riaditeľka školy žiadala pridelenie finančných prostriedkov na 16,5 úväzku pre PA na aktuálny školský rok.

Z celkového počtu 51 začlenených žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) vzdelávaných v bežných triedach bolo 6 žiakov 1. stupňa a 45 žiakov 2. stupňa.

Poradenské zariadenie oficiálne odporúčalo pridelenie PA 4 žiakom 1. stupňa ZŠ. Dôvodom pôsobenia PA v 1. ročníku bol 1 žiak s poruchou aktivity a pozornosti (PAaP), v 3. ročníku 2 žiaci so ZZ (1 žiak s PAaP, 1 žiak s autizmom), vo 4. ročníku 1 žiak s PAaP. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy PA na 1. stupni pracovali s 5 žiakmi.

Oficiálne odporúčanie na podporu PA vo vzdelávacom procese začlenených žiakov v bežných triedach 2. stupňa malo 17 žiakov (z 15 žiakov 5. ročníka – 8, z 10 žiakov 6. ročníka – 2, z 12 žiakov 7. ročníka – 2, zo 4 žiakov 8. ročníka – 3, zo 4 žiakov 9. ročníka – 2). PA v 5. ročníku pomáhali 8 žiakom, z nich 3 boli diagnostikované vývinové poruchy učenia (VPU), 2 žiakom autizmus (AUT), 2 žiakom PAaP a 1 žiakovi mentálne postihnutie. V 6. ročníku mali odporúčanie na podporu PA 2 žiaci so ZZ (1 s VPU, 1 s TP), v 7. ročníku 2 žiaci so ZZ (1 s PAaP, 1 s AUT). V 8. ročníku PA poskytovali starostlivosť 3 integrovaným žiakom (1 s VPU, 1 s PAaP, 1 s narušenou komunikačnou schopnosťou - NKS), v 9. ročníku 2 žiakom s PAaP. Ako uviedla riaditeľka školy, PA na 2. stupni pomáhali prekonávať bariéry vyplývajúce so ZZ 43 začleneným žiakom.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z analýzy dokumentácie

Poradným orgánom riaditeľky školy pre oblasť vzdelávania začlenených žiakov okrem pedagogickej rady bolo metodické združenie špeciálnych pedagógov, ktorého členmi boli špeciálni pedagógovia (učitelia v špeciálnych triedach), PA a školské špeciálne pedagogičky. Analýza zápisníc zo zasadnutí poradných orgánov preukázala, že učitelia sa zaoberali problematikou vzdelávania začlenených žiakov, na ktorom participovali aj PA. Kľúčovou otázkou bolo hľadanie optimálnych metód práce na vyučovacích hodinách. Metodickým vedením činnosti PA riaditeľka poverila školskú špeciálnu pedagogičku. Do pracovnej náplne PA patrila priama činnosť so začlenenými žiakmi na vyučovacích hodinách a spolupráca s pedagogickými zamestnancami, zabezpečovanie dozoru nad žiakmi a asistencia pri presune žiakov v priestoroch školy (najmä s telesným postihnutím), pomoc pri príprave a obsluhu učebných a kompenzačných pomôcok, napomáhanie pri voľnočasových a mimovyučovacích aktivitách a účasť na vzdelávacích podujatiach zameraných na rozvoj ich profesijných kompetencií. PA financovaní z Európskych štrukturálnych a investičných fondov o svojej činnosti štvrtročne vypracovávali písomné správy. Analýza predloženej dokumentácie a priame pozorovanie hodín preukázali, že PA vnímajú zodpovedne svoj podiel na výchove a vzdelávaní začlenených žiakov a kolektív pedagogických zamestnancov pozitívne oceňuje ich prínos.

Na základe vyjadrenia zariadení poradenstva a prevencie z 21 žiakov so ZZ potrebovalo podporu PA na 100 % vyučovacích hodín 17 žiakov, na 70 % hodín 1 žiak a na 30 % hodín 3 žiaci (z nich na 1. stupni – 100 % 3 žiaci, 30 % 1 žiak). PA pracovali na základe vypracovaného rozvrhu hodín. Svoju pozornosť prioritne zameriavali na prácu s 1 – 3 zverenými žiakmi v triede, po dohode s učiteľom sekundárne pomáhali aj začleneným

žiakom, ktorí nemali poradenskými zariadeniami navrhnuté pridelenie PA. Jedno poradenské zariadenie vo svojich odporúčaní pre 9 žiakov nešpecifikovalo konkrétne úlohy PA na prekonávanie bariér súvisiacich s ich ZZ. Ďalšie 4 zariadenia bližšie konkretizovali podiel PA na podpore 12 žiakov v závislosti od diagnostikovaného ZZ, ktoré sa týkali udržania koncentrácie, overovania porozumenia inštrukciám, práce s kompenzačnými pomôckami, asistenciou pri komunikácii s okolím, pomocou pri písaní poznámok a písomných prác, podporou pri rysovaní, usmerňovaní pri samostatnej práci, pomoci pri organizovaní činností, zvládania záťažových situácií a orientácie v texte. Z uvedených 12 žiakov mali 3 odporúčanie na uplatňovanie konkrétnych úloh v predmetoch - slovenský jazyk a literatúra a cudzí jazyk, z nich 1 žiak aj v predmete matematika. Zvyšných 9 žiakov potrebovalo podporu PA na všetkých predmetoch. Z 13 PA 2 primárne pôsobili v 2 špeciálnych triedach pre žiakov s NKS a úväzok v rozsahu 21,7 % si dopĺňali podporou začlenených žiakov v bežných triedach.

Analýza správ zo špeciálno-pedagogických vyšetrení preukázala, že z 21 žiakov malo 16/76,2 % poradenským zariadením navrhnuté používanie kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok. K najčastejšie odporúčaným kompenzačným pomôckam patrili gramatické tabuľky (13/61,9 %), tabuľky matematických vzorcov (9/42,9 %), kalkulačky (9/42,9 %) a názorné pomôcky (7/33,3 %). V nadväznosti na ZZ mali niektorí žiaci odporúčané používanie notebooku, polohovateľnej lavice, chodítka a lupy. Použitie kompenzačných pomôcok bolo pozorované na 9/47,4 % hodinách.

Dokumentácia integrovaných žiakov so ZZ bola vedená v súlade s platnými právnymi predpismi. Obsahovala návrhy na vzdelávanie žiakov so ŠVVP v ZŠ vrátane informovaného súhlasu zákonných zástupcov, správy z diagnostických (psychologických a špeciálno-pedagogických) vyšetrení, písomné žiadosti zákonných zástupcov o začlenené vzdelávanie a vypracované individuálne výchovno-vzdelávacie programy (IVVP). V predložených IVVP boli okrem anamnézy (rodinnej, školskej a odbornej) komplexne zapracované odporúčania zariadení poradenstva a prevencie pre výchovno-vzdelávací proces, prípadne úprava podmienok vzdelávania (zníženie počtu týždennej dotácie hodín), forma poskytovanej odbornej pomoci (v škole, v poradenskom zariadení), spôsoboch hodnotenia a klasifikácie žiaka a používaní učebných a kompenzačných pomôcok. S obsahom IVVP boli oboznámení zákonní zástupcovia a učitelia jednotlivých predmetov. Realizované hospitácie preukázali akceptovanie odporúčaní učiteľmi aj PA.

Zistenia z riadeného rozhovoru s PA

Všetci PA (13/100 %) sa v riadenom rozhovore vyjadrili, že sú rovnocennými členmi metodického združenia špeciálnych pedagógov, 7/53,8 % z nich uviedlo aj predmetové komisie. Z plánu práce a zápisníc zo zasadnutia metodického združenia vyplynulo, že jeho členovia sa pravidelne štvrtročne zaoberali spoluprácou učiteľov a PA. Svoju pozornosť zameriavali na nastavenie kľúčových podmienok spolupráce, prínos prítomnosti PA na hodine, komunikáciu pri príprave na hodinu, zhodnotenie činnosti žiaka, povzbudzovanie ho k aktivite na hodine, sústredenie jeho pozornosti na preberané učivo a dohľad nad spracovaním pomôcok. Súčasťou zápisníc boli odkazy na publikácie a učebné zdroje súvisiace so vzdelávaním žiakov so ZZ, ktoré boli predmetom samoštúdia PA. Aktívnu účasť na zasadnutiach pedagogickej rady potvrdilo 12/92,3 % PA, na zasadnutiach predmetových

komisií 7/53,8 % PA. Poskytnutú spätnú väzbu o výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov jednotliví učitelia akceptovali (13/100 %), niektoré informácie 11/84,6 % od PA učitelia zapracovali do IVVP žiakov. Školská špeciálna pedagogička metodicky usmerňovala prácu PA prostredníctvom konzultácií, vstupmi na zasadnutiach metodických orgánov a pedagogickej rady (13/100 %). PA informovala o výchovno-vzdelávacích problémoch žiakov (13/100 %) o ich zdravotnom stave a špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrebách (ŠVVP - 11/84,6 %), o obsahu IVVP (11/84,6 %) a o používaní didaktických a kompenzačných pomôcok (9/69,2 %). Na koordinácii práce PA sa podľa ich vyjadrení podieľala aj riaditeľka školy (6/46,2 %), jej zástupkyňa (7/53,85 %), učitelia (6/46,2 %) a školský psychológ (2/15,4 %). Podľa názoru PA najvýznamnejšie pomáhali prekonávať sociálne (11/84,6 %) a zdravotné prekážky (10/76,9 %), menej jazykové (4/30,8 %) a priestorové (3/23,1 %) bariéry žiakov. Svoj prínos videli (13/100 %) v podpore a individuálnej pomoci žiakom so ZZ, ktoré im uľahčia vzdelávanie (pochopenie učiva, hľadanie riešení, zhotovovanie pomôcok) a adaptácii na školské prostredie (pocit istoty, atmosféra dôvery). Vo vzťahu k učiteľom vyzdvihli najmä vytvorenie väčšieho časového priestoru na prácu s intaktnými žiakmi (12/92,3 %). Prínos pre zákonných zástupcov žiakov 5/38,5 % PA videli v zasielaní informácií, úloh cez portál EduPage a pri riešení aktuálnych vzdelávacích, či osobnostných problémov. Dvaja PA (2/15,4 %) vnímali ako prekážku vo svojej práci nechuť začlenených žiakov učiť sa, alebo odmietanie pomoci PA staršími žiakmi. V spolupráci s učiteľmi nekonkretizovali žiadne prekážky, vo vzťahu k rodičom 1/7,7 % PA uviedol, že rodičia sa sťažujú na horšie známky ich detí. Všetci PA spĺňali kvalifikačné predpoklady (13/100 %), 7/53,8 % z nich si doplnili špeciálno-pedagogickú spôsobilosť a 1/7,7 % PA si ju aktuálne dopĺňal. Ďalšie vzdelávanie v oblasti poskytovania podpory začleneným žiakom vo vyučovacom procese uviedli 11/84,6 % PA. Materiály k štúdiu im poskytovala škola, alebo v rámci samoštúdia absolvovali on-line webináre.

Zistenia z priameho pozorovania v triede pri práci PA so žiakmi so ZZ

Činnosť PA bola sledovaná na 19 vyučovacích hodinách, z nich boli 3 na 1. stupni ZŠ a 16 na 2. stupni. Hospitácie sa realizovali na 11 hodinách slovenského jazyka a literatúry, 6 hodinách matematiky, 1 hodine anglického jazyka na 2. stupni a 1 hodine fyziky.

Na všetkých sledovaných vyučovacích hodinách pracoval vždy 1 PA s konkrétnym žiakom (10/52,6 %), alebo so skupinou začlenených žiakov (9/47,4 %).

Ako vyplynulo z rozhovorov s PA, všetci poznali silné a slabé stránky žiakov so ZZ, preto mali ich dôveru. PA na hodinách pracovali so začlenenými žiakmi individuálne, súbežne s učiteľom, rešpektovali ich rozhodnutia, riadili sa ich pokynmi (19/100 %) a sporadicky boli zapojení do práce v skupinách (3/15,8 %). Vlastná iniciatíva PA (7/36,8 %) súvisela s najmä s podporou žiakov pri manipulácii s učebnými (16/84,2 %) a kompenzačnými pomôckami (10/52,6 %), alebo s písaním poznámok u žiakov s telesným, či mentálnym postihnutím (9/47,4 %). PA sa podieľali na organizovaní činností na hodinách (rozdávanie pomôcok, presun žiakov do skupín) podľa pokynov učiteľov (12/63,2 %). Umožňovali začleneným žiakom pracovať vlastným tempom (19/100 %), svoju činnosť primárne zameriavali na overovanie porozumenia inštrukciám (18/94,7 %) a správnosti riešenia pridelených úloh (19/100 %). Napomáhali udržať koncentráciu žiakov, čím aktivizovali ich záujem o činnosti na hodine (18/94,7 %). Takmer na všetkých hodinách podporovali ich zodpovednosť za vzdelávacie výsledky (18/94,7 %) a viedli ich ku kontrole správnosti vyriešených úloh

(16/84,2 %). Hľadanie vhodných postupov pri práci spájali s pomocou žiakom pri orientácii v texte, v zošite a v učebnici (16/84,2 %). Počas samostatnej práce prípravou pomôcok (učebnica, zošit) poskytli žiakom pomoc pri jej organizovaní (13/68,4 %), striedali priamu a nepriamu činnosť so žiakmi (12/63,2 %), čím vytvorili priestor na krátke relaxačné prestávky (6/31,6 %). Zhodnotenie výsledkov činnosti žiakov bolo pozorované na 12/63,2 % hodinách. Niektorí PA (6/31,6 %) poskytovali žiakom spätnú väzbu na ich výkon bezprostredne po ukončení zadaných úloh, iní na konci vyučovacích hodín a cez prestávky informovali učiteľov o tom, v čom mali žiaci problémy (12/63,2 %), alebo v čom boli ich nedostatky (8/42,1 %). U žiakov s autizmom a elektívnym mutizmom asistovali pri ich komunikácii s okolím a zvládaní záťažových situácií. Nežiadúce správanie žiaka s mentálnym postihnutím (ležanie na lavici) eliminovali zadaním zábavnej úlohy (riešenie spojené s vyfarbovaním). Trpezlivý a akceptujúci prístup PA (19/100 %) vytvoril na všetkých sledovaných hodinách pozitívnu atmosféru.

Zistenia z rozhovoru s vyučujúcim daného predmetu

Vyučujúci jednotlivých predmetov v riadených rozhovoroch (19/100%) uviedli, že PA rešpektujú ich názory a rozhodnutia (17/89,5 %), poznajú silné a slabé stránky žiakov (14/73,7 %), sú aktívni (14/73,7 %) a prichádzajú s vlastnou iniciatívou (5/26,3 %), čo bolo pozorované aj na hospitovaných hodinách. Až 13/68,4 % učiteľov vyzdvihlo najmä spoluprácu PA pri príprave a tvorbe učebných pomôcok a 4/21,1 % ocenili ich komunikáciu so zákonnými zástupcami žiakov. Za nosnú časť pracovnej činnosti PA 17/89,5 % učiteľov označilo individuálnu podporu začlenených žiakov súbežne prebiehajúcu s prácou učiteľov. Všetci učitelia (19/100 %) najväčší význam v pôsobení PA pripisovali udržaniu pozornosti žiakov a poskytovaniu spätnej väzby žiakom o ich práci na hodinách, 18/94,7 % učitelia videli význam v pomoci žiakom pochopiť preberané učivo a možnosti pracovať individuálnym tempom. Efektívne pôsobenie PA, ktoré im vytváralo dostatočný priestor na prácu s intaktnými žiakmi spájali s overovaním správnosti riešenia pridelených úloh, s pomocou pri spracovaní poznámok (14/73,7 %), s prípravou pomôcok (13/68,4 %) a 9/47,4 % učiteľov s hľadaním vhodných spôsobov práce so začlenenými žiakmi. V individuálnych prípadoch učitelia vnímali podiel PA na podpore samostatnosti žiakov (7/36,8 %), kontrole (6/31,6 %) a hodnotení (5/26,3 %) výsledkov ich činnosti, usmerňovaní činnosti v skupinách (4/21,1 %), v kombinovaní priamej a nepriamej činnosti so začlenenými žiakmi a tlmení konfliktov medzi spolužiakmi (3/15,8 %). Učitelia (11/57,9 %) charakterizovali PA ako snaživých a spoľahlivých, ktorí si plnia svoje povinnosti a svojím prístupom napomáhajú k vytváraniu pozitívnej pracovnej atmosféry (19/100 %).

2 ZÁVERY

Škola mala vytvorené podmienky na vzdelávanie žiakom so ZZ. Odborný servis im poskytoval školský inkluzívny tím, ktorý tvorili 2 školské špeciálne pedagogičky a 1 školský psychológ. Priamu podporu začleneným žiakom vo výchovno-vzdelávacom procese zabezpečovalo 13 PA, z nich 4 boli financovaní z Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Metodickým vedením činnosti PA bola poverená školská špeciálna pedagogička. PA boli spolu so školskými špeciálnymi pedagogičkami členmi metodického združenia špeciálnych pedagógov, ktorého prioritou bolo hľadanie optimálnych metód práce so začlenenými žiakmi. Pôsobenie PA sa týkalo usmerňovania práce žiakov (koncentrácia, porozumenie, samostatnosť, zodpovednosť) a podpory pri organizovaní činností na hodine (použitie pomôcok, orientácia v texte, písanie poznámok, rysovanie). Dokumentácia integrovaných

žiakov so ZZ bola vedená v súlade s platnými právnymi predpismi. Poskytovanie podpory PA sa realizovalo na základe odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie. Uvedené odporúčania sa premietli do IVVP žiakov.

PA v rozhovore potvrdili, že sú rovnocennými členmi poradných orgánov riaditeľky školy a významným spôsobom participujú na prekonávaní sociálnych a zdravotných bariér začlenených žiakov. Všetci PA spĺňali kvalifikačné predpoklady a ďalej sa vzdelávali, polovica z nich si doplnila aj špeciálno-pedagogickú spôsobilosť.

Priame pozorovania z vyučovacích hodín potvrdili, že spolupráca učiteľov a PA bola koordinovaná. Individuálna práca PA so žiakmi so ZZ umožnila učiteľom efektívnejšie pracovať s intaktnými žiakmi, pričom začlenení žiaci za podpory PA pracovali vlastným tempom. Na polovici hodín mali žiaci so ZZ možnosť využiť kompenzačné pomôcky. Pozitívom hospitovaných hodín bola pokojná pracovná atmosféra.

Učitelia vnímali pôsobenie PA na hodinách pozitívne, ocenili najmä ich podiel na udržaní pozornosti žiakov a pomoci pri pochopení preberaného učiva.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

PÍSOVNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti za školský rok 2020/2021
2. Školský vzdelávací program - Šanca pre všetkých, vo všetkom a vždy
3. Zápisnice zo zasadnutia pedagogickej rady
4. Zápisnice zo zasadnutia metodických orgánov
5. Plán kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov
6. Doklady o odbornej a pedagogickej spôsobilosti PA
7. Rozvrh hodín tried/PA
8. Plán práce
9. Plán a vyhodnotenie činnosti školského špeciálneho pedagóga
10. Plán a vyhodnotenie činnosti školského psychológa
11. Správy o činnosti PA
12. Správy z diagnostických vyšetrení začlenených žiakov
13. Návrh na vzdelávanie žiaka so ŠVVP v ZŠ
14. Písomné žiadosti zákonných zástupcov o začlenené vzdelávanie
15. IVVP začlenených žiakov
16. Písomné odporúčania zariadení poradenstva a prevencie k prideleniu PA

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Iveta Krajčovičová

Dňa: 06. 03. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Iveta Krajčovičová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Zuzana Holkovičová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 11. 03. 2022 v Trnave:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Iveta Krajčovičová

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Zuzana Holkovičová

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

Mgr. Zuzana Holkovičová, riaditeľka školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Iveta Krajčovičová, školská inšpektorka

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti